

Bokomslag © Eivind Oddeholm

LÄRARHANDLEDNING FÖR ÅK 5-7

av Josefine Broman & Ann-Christine Magnusson

Välkommen till lärarhandledningen

Att läsa *Trustville - Svinet* kan ni göra enbart för upplevelsens skull. Eller enbart för att träna läsning. De övningar vi skapat handlar dock inte om att svara på läs-förståelsefrågor. De har fokus på bokens teman - t ex identitet, delaktighet och empati - och ger eleverna möjlighet att uttrycka sig på flera sätt; i text, tal, bild och med kroppen.

Lärarhandledningen innehåller info om boken, författarna, förslag på planering med läsande och övningar. Kopplingar till läroplanen hittar du sist.

Lärarhandledningen är framtagen av *Josefine Broman, svensklärare samt manusförfattare*, och *Ann-Christine Magnusson, en av bokens författare samt dramapedagog*. Båda med stor erfarenhet av av workshops i skrivande för unga via Skapande skola, från ansökan till genomförandet.

Kontakta oss vid intresse: ankiliimagnusson@gmail.com.

Om boken

Andra delen i serien om det lilla samhället i norra USA. Det har gått några veckor sedan de märkliga och otäcka händelserna skedde på Trustville middle school. Livet börjar återgå till det normala. Jill är inte längre lika utsatt som förut. Carla har försvunnit och det mesta känns försiktigt lugnt. Orädda Amber bestämmer sig för att Jill är ok och det börjar en ny elev i Jills klass, Justin. Simmare, precis som Jill. Allt börjar kännas ganska bra. Då kommer Carla tillbaka. Hon vill hämnas på svi-net som förpestade tillvaron för henne, när hon gick på skolan. Han som var orsa-ken till att hon dog, för länge sen. Och hon kräver att Jill ska hjälpa henne. Det vill inte Jill, men Carla ställer ultimatum: sviker Jill så kommer hon aldrig mer att vara trygg. Carla kommer att skada henne. Men hon kommer också att skada den Jill är mest rädd om av alla: lillebror Maison. Jill inser att hon inte har något val - ska hon gå med på att skada någon annan för att skydda sin bror?

Om författarna

Serien om Trustville är skriven av Ann-Christine Magnusson och Anna Knutsson. För samma målgrupp har de även skrivit bl a *Ingen ser dig* och *Ingen kommer undan*.

Ann-Christine är ofta ute i skolor och pratar om sina och Annas böcker.
Är du intresserad av att boka ett författarbesök så görs det genom
Författarcentrum.

Om arbetet

Det här kommer att ta 7 veckor. Första kapitlen läses hemma. Följande veckor kommer eleverna att få dessa uppgifter:

- Läsläxa på cirka 20 sidor
- Arbeta i skolan som inleds med kort gemensam sammanfattning
- Läsning av två kapitel
- Övningar kring det lästa.

En sak vi tycker funkar bra är att läxan även innefattar att göra en enkel tankekarta hemma. Anteckna viktiga personer, platser och några få händelser. Det brukar öka deltagandet i sammanfattningen i skolan

Vecka 1

- Introducera projektet. Du kan till exempel visa omslaget och göra en bildpromenad á la Ann-Marie Körling, berätta kort om författarna och om boken, om hur ni ska jobba och vilka lärandemål du har.
- Läs kapitel 1 högt.
- Läsläxa kapitel 2-8.

Vecka 2

- Sammanfatta tillsammans kort.
- Läs kapitel 9 -10 högt.
- Bildövning

Syfte: förmedla en stämning med bildspråk

Berätta: i de här kapitlen bryts värme och gemenskap av Carlas återkomst. Plötsligt blir det kallt och utsatt. Välj en plats och en situation och skapa en bild. Välj en av stämningarna - den varma och sköna eller den kalla, utsatta. Var tydlig med syftet: att förmedla en stämning, inte att rita fint. Vill en elev arbeta helt abstrakt och uttrycka stämningen med hjälp av till exempel bara färg går det fint.

- Läsläxa kapitel 11 - 22.

Vecka 3

- Sammanfatta tillsammans kort.
- Läs kapitel 23 - 24 högt.
- Dramaövning

Syfte: att pröva olika roller, utan att själv behöva ansvara för att välja en. Det är också en övning i samarbete och tillit.

Förberedelse

Arbeta i mindre grupp, t ex halvklass. Sen kan det kan vara lagom att dela upp gruppen i två delar. Grupp 1 är först publik och grupp 2 ska arbeta på "golvet". Golvet är en tom yta som du kan skapa längst fram, om du är i klassrummet. Det enda som ska finnas där är en stol.

Övningen

Be grupp 1 att gå upp på golvet. En elev sätter sig på stolen. Resten ställer sig som på kö en bit bort.

Be grupp 2 att sätta sig på en rad. Berätta för dem att de är publik, deras uppgift är att observera. Men även att lära sig, de kommer också att få gå upp på golvet.

Instruera grupp 1: den elev som står först i kön ska gå fram till eleven på stolen med ett "ärende". Det är eleven som kommer fram som bestämmer var och vad eleven på stolen är, genom vad hen säger.

Exempel: eleven som kommer fram frågar eleven på stolen vad hen vill ha för frisyra. Eleven på stolen "spelar med" - hen är hos frisören. Om "frisören" frågar hur det är med frun/hunden/barnen så är det bara för den sittande personen att haka på. Eller om eleven som kommer fram skäller ut eleven på stolen och vill skiljas, låna pengar till glass, frågar "mamma" om hen får sova över hos en kompis - samma sak: eleven på stolen ska spela med och gå in i rollen.

Du kan själv visa genom att gå fram till den som sitter på stolen och "vara frisör", vilja skilja dig eller låna pengar. Välj vilka exempel som helst, det brukar uppskattas väldigt av eleverna.

Viktigt: eleven på stolen får aldrig "blockera" genom att säga nej, utan att komma med ett annat förslag som för scenen framåt. Till exempel: om eleven som kommer fram frågar den på stolen "ska vi dansa" så tar scenen slut om eleven på

stolen bara säger nej. Gemensamt avslutar de scenen efter en liten stund: eleven som kom fram sätter sig på stolen och eleven som nyss satt där ställer sig sist i kön. Förslagsvis kan ni köra två varv innan ni byter grupper.

Det här är en övning som många elever brukar tycka är väldigt kul och där det brukar skrattas mycket. När det fungerar bra är det befriande både för gruppen på golvet och för gruppen som observerar hur en scen tar form, framför deras ögon utan att någon riktigt vet hur det ska sluta. Gruppen som observerar är jätteviktig här. De får absolut skratta men aldrig någonsin säga att någon är dålig.

Det är intressant att se om, och hur, eleverna på golvet hjälper varandra. Om till exempel en väldigt blyg elev kommer fram till eleven på stolen och säger "jag vet inte vad jag ska göra", så kan det i en trygg grupp bli så att den som sitter på stolen tar just den repliken och för scenen vidare. Typ: "jag förstår att du inte vet vad du ska säga, du skäms väl för att du slog sönder rutan på skolgården". Och vips har vi hamnat hos rektorn eller hos en granne, och så kan scenen rulla vidare från det.

Publiken lär sig massor av att observera när den andra gruppen jobbar. Det blir ofta tydligt när det sedan är deras tur, om de till exempel var observanta på att inte blockera - inte säga nej - till det som kommer.

Reflektera efteråt

När båda grupperna varit uppe på golvet och observerat kan det bli intressant att fråga eleverna hur de upplevde det. Ofta kan elever som känt sig lite blyga uppleva att det var lättare att vara den som satt på stolen, eftersom de då "bara" kunde åka med på den andras tanke. Det är ofta en fröjd att se just dessa elever växa, att få vara med på scenen och få skratt utan att de behövde leverera så mycket.

- Läsläxa kapitel 25 - 31.

Vecka 4

- Sammanfatta tillsammans kort
- Läs kapitel 32 - 33 högt
- Samtalsövning

Syfte: undersöka varför vi ljuger, talar sanning och effekten av båda.

Samtal i mindre grupp. Sitt i cirkel så att alla ser varandra. Berätta: Jill har många lögner att hålla ordning på nu. Till slut väljer hon att berätta allt för Amber - om Carla och kraften hon fått av henne, om bilen och jackan som blev förstörd. Vad får det för effekt? Är det bra eller dåligt att hon gör det? Kan du förstå henne? Amber å sin sida ljuger för Brian om vem hon är, för att han ska berätta en sanning för henne. Och kanske Amber ljuger om hur hon egentligen fick tag i jackan hon gav Jill. Samtala om detta. Kom gärna in på elevernas egna erfarenheter av både sanning och lögn. Vad gör man när man får reda på en obekväms sanning, t ex att någon man gillar har eller ska göra något dumt eller till och med olagligt. När är det ok att vara en snitch? Finns lögner som inte skadar eller som gör något bra? Finns det tillfällen när sanning skadar mer än lögn?

- Läsläxa kapitel 34 - 38.

Vecka 5

- Sammanfatta tillsammans kort
- Läs kapitel 39 - 40 högt
- Skrivövning

Syfte: att leva sig in i en annan människa, en om inte mår så bra. En skrivövning i empati, helt enkelt.

Det handlar om sanning och lögn och om rätten att skydda sig. Att få välja vad man vill berätta och vem man vill berätta för. Det är förstås också en träning i gestaltning, i att beskriva en känsla. Var sitter den, vad tar den sig för uttryck?

Förberedelse

Be eleverna blunda och vila huvudet i armarna på bänken. Släck gärna ner, det brukar hjälpa en del elever att slappna av. Musik är till stor nytta här. Lugnt, instrumentalt, gärna något klassiskt, som Satie. Det är ett absolut krav att eleverna ska vara tysta. Bara musiken och din röst ska höras.

Tips: en bra metod brukar vara att be eleverna att hela tiden se kommande berättelse framför sig, som om det var på film.

Övningen

Be eleverna föreställa sig att en kille eller tjej i deras egen ålder vaknar hemma. Det är sista dagen på jullovet. Ett jullov som har varit riktigt, riktigt dåligt. Eleverna får själva bestämma varför den här personen mår dåligt, varför det har varit ett dåligt jullov. Be dem föreställa sig att personen äter frukost. Vad äter hen, hur smakar det? Eller kanske äter inte personen frukost. Hur är det hemma, i köket? Hur ser det ut, hur luktar det, vilka andra är där, hur är stämningen? Be eleverna nu föreställa sig att den här personen packar sin skolväska och minnas att hen har som jullovsläxa att ta med sig ett jullovsminne. Vad tar hen med sig? Tar hen med sig något alls? Hur går tankarna? Personen lämnar hemmet. Vad är det för väder? Går hen eller tar hen cykeln eller blir skjutsad? Berätta att personen kommer fram till skolan. Hur ser hen ut? Vilka är på skolgården? Hur känner sig personen? Vad tänker hen att de andra i klassen har gjort eller har med sig?

Dela ut skrivpapper till eleverna och penna/sudd. Påminn dem om att inte prata. Det är ganska vanligt att de direkt vill berätta för sin bänkgranne vad de såg och tänkte. Men allt ska ner på pappret. Påminn dem om att använda beskrivande ord.

Är väskan tung eller lätt? Vad har personen på sig, hur känns kläderna mot huden? Hur är vädret - mulet, svalt, isande kallt? Och så vidare. Det brukar vara lagom att skriva i ca 20 min. Låt gärna musiken vara på.

Vi rekommenderar att du är tydlig med att fokus inte är på stavning, bara att beskriva. Låt gärna eleverna skriva anonymt. När tiden är slut: läs gärna en eller ett par texter högt för gruppen. Viktigt: be eleverna att bara lyssna på texten när du läser. Inga gissningar om vem som skrivit vad, ingen min som visar "det är jag som skrivit". Fokus är texten - inte avsändaren. Fråga gärna när du läst texten om de minns någon liten detalj. Det sätter ofta fingret på funktionen av beskrivningar - det är de som "öppnar" texten för läsaren, som gör att man hamnar på platsen.

Diskussion efteråt

Var det lätt eller svårt - varför? Här brukar eleverna tycka att det varit ganska lätt, eftersom de hunnit se bilder framför sig innan de börjar skriva. Koppla det gärna till Amber i boken. Vad har hon gett för bild om sitt liv och hem? Förstår vi varför hon gör som hon gör?

- Läsläxa kapitel 41-46.

Vecka 6

- Sammanfatta tillsammans kort.
- Läs kapitel 47 - 48 högt.
- Skrivövning

Syfte: leva sig in i karaktärerna och träna på att beskriva.

Berätta: Nu har vi läst Trustville - Svinet och vi lämnar Jill och de andra på ett ganska bra ställe. Men vad händer sedan - är lugnet där för att stanna eller dyker det upp något nytt, något otäckt? Be eleverna att fundera på vad de tror hände med Jill, Amber, Justin, OddBill och resten av Trustville-karaktärerna. Låt dem skriva en fortsättning, antingen som ett kort synopsis på en tredje bok, ett kapitel eller en scen. 20 - 30 minuter kan räcka. Arbeta gärna anonymt. Samla in texterna och läs några högt.

Koppling till läroplanen

Arbetet till "Trustville - Svinet" är förankrat i den nya läroplanen (Skolverket, 2022). Dels i de inledande delar som rör skolans värdegrund och uppdrag och i de övergripande målen och riktlinjerna. Övningarnas syfte är att utveckla förståelsen för andra människor, göra personliga val och bete sig ansvarsfullt mot både sig själv och andra människor. Vägen dit är ett undersökande, skapande arbete med att läsa, skriva, gestalta och skapa bilder.

Här hittar du kopplingar i kursplanerna, att använda till lärandemål för din undervisning.

Svenska

Syfte:

- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften,

Centralt innehåll:

Läsa och skriva

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Sammanfattning av texter.
- Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsoplevelsen.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.

Bild

Syfte:

- förmåga att kommunicera med bilder för att uttrycka budskap

Central innehåll:

- framställning av berättande och informativa bilder
- teckning, måleri och tredimensionellt arbete

Övrig information om *Svinet*:

ISBN: 978-91-7226-535-6

Antal sidor: 176 sidor

Utgivningsdatum: 2022-01-20

Utgiven av: Bokförlaget Opal

Förlagskontakt: Malou Najic, malou@opal.se

